

ROLUL HOTĂRITOR AL MASELOR POPULARE ÎN INSTAURAREA REGIMULUI REVOLUȚIONAR- DEMOCRATIC DIN 6 MARTIE 1945

GHEORGHE ZAHARIA

Aniversarea centenarului nașterii marelui patriot și om politic dr. Petru Groza are loc în acest an la puțin timp de la împlinirea a patru decenii de la insurecția din august 1944, la care și-a adus contribuția, și la peste cinci decenii de când dr. Petru Groza și-a început colaborarea cu forțele revoluționare de extremă stîngă, în special cu Partidul Comunist Român. Aflat în fruntea organizației țărănimii „Frontul plugarilor“, înființată în 1933, el a adus o contribuție valoroasă la înfăptuirea alianței muncitorești-țărănești. La 6 decembrie 1935, în numele organizației ce o conducea, dr. Petru Groza a încheiat un acord de luptă antifascistă cu Blocul Democratic și cu Partidul Socialist Unitar. Programul manifestărilor prilejuite de acest eveniment a început printr-o adunare populară la Deva, la care el a luat cuvîntul, alături de comuniști, socialiști și alți fruntași ai Frontului plugarilor. Legînd acțiunea la care se angajează de trecutul eroic de luptă al poporului pentru unitate și libertate națională, pentru progres social, acordul a fost semnat la Țebea, sub gorunul lui Horea și la mormîntul lui Avram Iancu,

După sfîșierea teritoriului național, în vara anului 1940, și instaurarea regimului politic militar-fascist, dr. Petru Groza s-a aflat în rîndul frunțașilor rezistenței antinaziste și antihorthyste, pentru reunirea părții nord-vestice a țării anexată de Ungaria prin dictatul de la Viena, din 30 august 1940. El a adus o contribuție importantă la menținerea legăturii între organizatorii luptei de eliberare națională și socială de la București, cu conducătorii luptei antihorthyste și antihitleriste de la Cluj și din alte centre ale Transilvaniei. În urma unei astfel de întîlniri din primăvara anului 1943, în cadrul căreia au fost luate în discuție problemele luptei comune, frunțașul comunist secui, Józsa Béla, avea să scrie, la 9 mai același an, că dacă va reuși organizarea mișcării de eliberare națională a românilor, aceasta va avea o importanță istorică nu numai pentru Ardeal, ci pentru toate țările din bazinul dunărean.

O mare contribuție a adus Petru Groza la lupta pentru cucerirea și consolidarea regimului revoluționar-democratic și la începutul epocii de făurire a societății pe care o edificăm multilateral în prezent.

Schimbarea politică esențială produsă în urmă cu patru decenii a constat în propulsarea forțelor democratice, revoluționare a maselor populare, în frunte cu Partidul Comunist Român, pe primul plan al vieții politice. În rîndul acestor forțe, la loc de frunte, s-a situat Frontul plugarilor, masele populare trecînd pe scară largă la exercitarea drepturilor și libertăților cetățenești. Revoluția antifascistă a întregului popor se dezvoltă rapid într-o revoluție cu caracter social, pentru democratizarea vieții politice, exproprierea marilor proprietari funciare și împrăștierea țăranilor lipsiți de pămînt sau cu pămînt puțin, așezarea societății românești pe baze democratice, socialiste. „Se poate spune că acest act

de importanță istorică crucială pentru România — apreciază secretarul general al Partidului Comunist Român, președintele R. S. România, tovarășul Nicolae Ceaușescu — a deschis calea nu numai a eliberării definitive a patriei noastre de sub jugul dominației străine și a eliberării sociale a maselor, dar și a unei ere noi, de făurire a celei mai înaintate orînduiri — orînduirea socialistă —, în care poporul este pe deplin stăpîn pe destinele sale“.

Premisele revoluției în țara noastră — factorii ei obiectivi și subiectivi — se creaseră pe parcursul a peste un secol și jumătate de frământări sociale, dezvoltarea unora din acestea accelerîndu-se în anii dictaturii militare-fasciste și ai celui de-al doilea război mondial. Venise momentul cînd condițiile interne și internaționale făceau posibilă intrarea lor în acțiune, realizarea primului punct din programul partidului clasei muncitoare făurit în 1893: cucerirea puterii politice și folosirea ei pentru transformarea socialistă a societății.

Revoluția a pus pe prim plan rezolvarea problemei agrare, care continua să ocupe locul central, concomitent cu sarcinile participării țării la războiul antihitlerist, restabilirea și consolidarea independenței naționale, înfăptuirea năzuințelor poporului de a fi liber și stăpîn pe bogățiile și munca sa, pe propriul său destin. Acestor sarcini li s-au adăugat altele, rezultate din situația internațională a României, care vizau deplina normalizare a raporturilor cu Națiunile Unite, afirmarea ei pe plan internațional ca o forță activă a colaborării în folosul păcii, democrației și progresului.

Toate aceste sarcini au determinat o anumită configurație a dispozițiilor forțelor de clasă, anumite deplasări și regrupări, dînd vieții politice a țării, în perioada ce a urmat insurecției din august 1944, aspectul unui mozaic de forțe sociale și politice, de la clasa muncitoare și pînă la cercurile Palatului regal, care participaseră la lupta împotriva dominației Germaniei naziste și colaboraseră în înfăptuirea insurecției și participarea țării la războiul antihitlerist. Fiecare urmărea însă și țeluri proprii, cele ale burgheziei fiind divergente de cele ale muncitorilor, țăranilor și majorității intelectualilor. Factorul hotărîtor l-au constituit însă masele largi de oameni ai muncii, forțele democratice, progresiste și revoluționare coalizate în jurul clasei muncitoare, în Frontul Național Democratice care reprezenta covârșitoarea majoritate a națiunii române și care a imprimat procesului de renaștere democratică a țării un curs dinamic mereu ascendent.

În acest peisaj politic complex și contradictoriu, Partidul Comunist Român are meritul de a fi aplicat în mod creator legile generale ale revoluției la condițiile concret istorice ale țării, definind sarcinile de ordin strategic și tactic, organizînd și conducînd forțele sociale și politice angajate în lupta pentru cucerirea puterii politice în stat, ceea ce constituie problema fundamentală a oricărei revoluții.

Lupta pentru putere dintre forțele democrat-revoluționare, care considerau insurecția ca început al unui proces de transformări revoluționare, și reacția virfurilor burgheze, care considerau insurecția drept un capitol de încheiere a luptei contra dominației Germaniei naziste și revenirea

la stările social-politice anterioare celui de-al doilea război mondial, a început imediat după victoria insurecției, când reprezentanții reacțiunii din guvernul de la 23 August 1944 și pînă în martie 1945 au adoptat măsuri, prin departamentele ce conduceau, menite a frîna și stăvili cursul spre dezvoltarea progresistă a societății românești.

Pornind de la condițiile interne și internaționale favorabile, partidul comunist a făcut totul pentru asigurarea dezvoltării revoluției fără vîrsări de sînge; în același timp, cunoscînd faptul că burghezia nu cedează puterea de bunăvoie, el a luat toate măsurile și pentru eventualitatea în care grupările burgheze reacționare ar fi impus un război civil. Aceste măsuri au fost hotărîtoare, imprimînd revoluției un caracter relativ pașnic.

Pe această cale a fost instaurat, la 6 Martie 1945, guvernul revoluționar democratic în frunte cu dr. Petru Groza. Acest guvern a adus cu sine o schimbare profundă în conținutul social al regimului politic. Era vorba de instaurarea puterii revoluționar-democratice a muncitorilor și țaranilor, rezultat al luptei strîns unite a clasei muncitoare, a țărănimii, a altor forțe revoluționare și democratice.

În fața avîntului revoluționar al maselor care dominau viața politică, principalele partide burgheze reacționare au cunoscut un proces rapid de destrămare. Ele nu mai puteau imprima desfășurării evenimentelor cursul dorit. Numeroase organizații locale ale lor au trecut de partea forțelor democratice muncitorești-țărănești. Gruparea dizidentă național-țărănistă în frunte cu Anton Alexandrescu a aderat la Frontul Național Democratic, iar gruparea liberală în frunte cu Gh. Tătărescu a colaborat cu F.N.D.

Slăbiciunile burgheziei reacționare au fost determinate și de faptul că, în noile condiții interne și internaționale, pierduse unele din elementele ei principale de sprijin. Între altele, trebuie menționat faptul foarte important că participarea armatei în totalitatea ei la insurecție și în continuarea la războiul antihitlerist, precum și creșterea influenței Partidului comunist și a celorlalte partide și organizații democratice în rîndul cadrelor ei superioare, o adusesese alături de forțele revoluționare.

În pofida opoziției — uneori violente — a cercurilor conducătoare ale burgheziei reacționare, masele muncitorești-țărănești, cu sprijinul formațiunilor de luptă patriotice — care numărau, în februarie 1945, peste 70 de mii de muncitori înarmați — a acționat, în primele luni ale anului 1945, cu mai multă intensitate și pe scară mult mai largă împotriva elementelor reacționare, alungîndu-le din organele de stat centrale și locale, din conducerea unităților economice; ele au înfăptuit reforma agrară, legalizată ulterior de guvernul instaurat la 6 martie 1945, au impus adoptarea unor decrete cu putere de lege privind statutul naționalităților conlocuitoare, organizarea sindicatelor, purificarea administrației publice, a corpului avocaților, a magistraturii și altele. S-a oficializat reîncadrarea părții nord-vestice a țării, eliberată de sub ocupația horthysto-hitleristă în octombrie 1944 prin lupta comună a armatelor română și sovietică.

Caracteristica esențială a vieții politice românești în perioada 23 August 1944 — începutul lunii martie 1945 a constituit-o faptul că ea era dominată de partidele muncitorești și țărănești, de organizațiile democratice care colaborau cu ele, de masele populare aflate într-o puternică

efervescentă revoluționară. Această situație a impus eliminarea din guvern a elementelor burgheze reacționare și constituirea unui guvern corespunzător noului raport de forțe, guvern solicitat cu putere irezistibilă de masele populare îndeosebi în cursul lunii februarie a anului 1945.

Într-un timp relativ scurt după instaurarea guvernului de la 6 Martie 1945, partidul clasei muncitoare și guvernul țării au desăvârșit procesul făuririi noului aparat de stat potrivit cerințelor trecerii la viitoarea orînduire socialistă, a perfecționat formele de administrare, au acționat pe plan extern pentru apărarea și consolidarea independenței și suveranității naționale a patriei.

În deceniile care au urmat și pînă în prezent, poporul român a depus eforturi uriașe pentru înlăptuirea idealurilor sale de progres economic și social, de întărire și afirmare a demnității naționale, de colaborare egală cu toate popoarele lumii.

Cunoscînd, în decursul istoriei sale, consecințele nefaste ale dominației străine și prețul greu al cîștigării libertății, poporul nostru a tras învățăminte din lupta sa îndelungată și grea pentru independență și unitate național-statală. El și-a dat bine seama că numai sporind neîncetat avuția națională își poate asigura viața așa cum dorește. De aceea, sub conducerea Partidului Comunist Român, el a trecut cu toată fermitatea la înlăptuirea revoluției și construcției socialiste. În cadrul acestui proces, politica de industrializare socialistă, promovată cu consecvență de partid, s-a dovedit veriga hotărîtoare a lichidării înapoierii economice, a dezvoltării agriculturii, transporturilor, a întregii economii naționale, consolidării noilor relații sociale, edificării cu succes a noii orînduirii.

Stăpîn unic pe destinele sale, poporul român continuă astăzi pe un plan superior, opera înaintașilor de întărire a unității sale, de consolidare a independenței și suveranității țării — premise hotărîtoare ale înflorii continue a societății românești. „Ne îndeamnă la această politică — spunea președintele Nicolae Ceaușescu — din depărtările istoriei, strămoșii noștri... care și-au închinat viața înlăptării națiunii noastre“.

Doctorul Petru Groza a fost unul dintre fruntașii poporului român care au urmat această cale. El a văzut limpede în clasa muncitoare forța socială fundamentală chemată să revoluționeze societatea românească, iar în Partidul Comunist Român, forța politică conducătoare a acestui proces revoluționar neîntrerupt.

Născut pe plaiurile hunedorene stăpînite de milenii de geto-dacii conduși de Dromichete, Burebista, Decebal în lupte eroice pentru apărarea moșiei lor, de cetele lui Horea, Cloșca și Crișan, de oștenii lui Avram Iancu, ridicați la luptă revoluționară pentru dreptate socială și națională, Petru Groza a fost o sinteză a sufletului acestor înaintași. El a luptat pentru realizarea idealurilor acestor înaintași, adică pentru unitate național-statală și progres economic și social. El ne spunea, de multe ori, că este vlăstar de dac și că a adoptat poziția politică pe care s-a situat statornic din 1933, pentru că a înțeles sensul istoriei neamului său și al omenirii.

Pentru cele de mai sus, îi aducem astăzi omagiul nostru postum.

LA RÔLE DÉTERMINANT DES MASSES EN L'INSTAURATION
DU RÉGIME RÉVOLUTIONNAIRE — DÉMOCRATIQUE DE 6 MARS 1945

Résumé

Développant l'idée que le changement politique essentiel produit par l'acte historique de 1944 résidait dans la propulsion des forces démocratiques et révolutionnaires des masses populaires, avec en tête le Parti Communiste Roumain au premier plan de la vie politique, l'auteur affirme que les facteurs objectifs et subjectifs internes, créés et venus à maturité au cours d'un siècle et demi, de troubles politiques et sociaux, entrèrent en action sous des conditions internationales favorables. C'est ainsi que fut rendue possible la réalisation du premier point du Programme du parti de la classe ouvrière établi en 1893, notamment: Conquérir le pouvoir politique et l'utiliser pour la transformation socialiste de la société roumaine.

C'est dans ce contexte que l'on présente la personnalité du Dr. Petru Groza qui, dès 1931, vit avec clairvoyance dans la classe ouvrière la force sociale fondamentale appelée à révolutionner la société roumaine, et dans le Parti Communiste Roumain, la force politique dirigeante de ce processus révolutionnaire ininterrompu. Comprenant — ainsi qu'il le disait souvent — le sens de l'histoire de son peuple et de l'humanité, Petru Groza adopta avec persévérance depuis 1933, une position politique démocratique aux côtés de la gauche, aux côtés des communistes. Il a fourni un remarquable apport à la lutte antifasciste, à l'instauration en mars 1945, du régime révolutionnaire démocratique et à jeter les bases de la société socialiste.